

DIVADELNÍ TŘEBÍČ 3

KVĚTEN
2007

ZPRAVODAJ CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA

Logo přehlídky - je čas na změnu?

aneb podívejte se, jak by v budoucnosti mohlo vypadat nové logo přehlídky

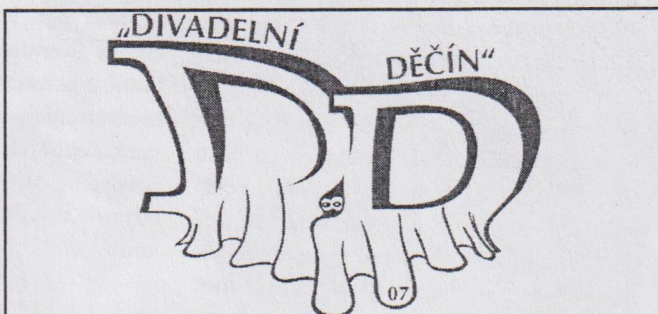
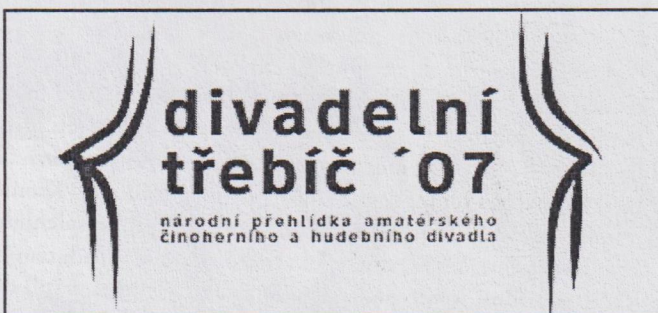
Změna je život. Týká se to nejen stěhování části celostátní přehlídky z Poděbrad do Děčína, ale také například jejího loga, které v blízké budoucnosti zřejmě čeká více či méně zásadní proměna. Přece jen - loga, stejně jako lidé, stárnou.

Bude se tedy po šestnácti letech šašek (klaun, kašpárek...) stěhovat z emblému přehlídky a ze záhlaví jejího Zpravodaje? Pokud ano, co by jej mělo nahradit? A pokud ne, jak by měla vypadat jeho nová, modernější tvář? Na tyto otázky se organizátoři z Děčína, Třebíče i ARTAMY snažili odpovědět už před letošním ročníkem. Vzhledem k nedostatku času nakonec rozhodli, že rychlá, ale nepromyšlená změna je zbytečná, a proto se o případné změně tváře přehlídky bude rozhodovat až po jejím skončení.

Pro změnu hovoří praktické i odborné důvody - současné logo z grafického hlediska vlastně logem není, a vzpírá se jakémukoli kreativnímu zacházení. Proti změně hovoří zejména dlouholetá tradice a obliba stávajícího loga mezi návštěvníky.

Příklady, jak by nový logotyp přehlídky v budoucnu mohl vypadat, můžete vidět na okolních obrázcích. Jde o nerealizované návrhy, které organizátoři posuzovali krátce před letošním ročníkem přehlídky. V budoucích měsících by mělo být na nové logo vypsáno výběrové řízení.

- dav -

Každý úřad občas působí jako totalita

Rozhovor s Václavem Poldou, režisérem Divadla Zdrhovadlo z Klášterce nad Ohří - za asistence dramaturgyně a herečky Dády Radové

Ve středečním Zpravodaji nám přiblížil divadelní dění v Klášterci režisér inscenace Haló! Miroslav Nyklíček. Včera jsme zhlédli představení dalšího kláštereckého souboru – Divadla Zdrhovadlo. Inscenaci 451 nastudoval Václav Polda, který je také autorem dramatizace Bradburyho novely 451 stupňů Fahrenheita.

Kdy jste začal pracovat jako režisér, a které hry jste dosud režíroval?

Jé – myslím, že v roce 2002. První hra byla autorská, Trosečníci, následoval Petr a Lucie, Nebezpečné známosti a teď 451.

Proč jste si vybrali právě Bradburyho novelu?

Protože mám rád science-fiction. Já jsem trochu osciloval mezi tímto Bradburym a mezi 1984, protože obě ty dvě věci mě strašně zajímají – taková ta utopie, někdy se tomu říká antiutopie. Strašně mě zajímá taková ta přetechnizovaná společnost, kde je naprostá totalita. Myslím, že se to může velice snadno stát, není to nic nevšedního v tomto světě. Protože, i když se to nezdá, tak i v některých „svobodných“ zemích už to k tomu směřuje. Například s různými byrokratickými systémy ta totalita tady je. On občas každý úřad působí jako totalita... Inscenovat sci-fi – i když se nejedná o žádnou akční podívanou – je dost obtížné a problematické. Co jste z literární předlohy zachoval a co jste vypustil?

Zachoval jsem Clarissu, vztah mezi Montagem a Mildred, ty její kamarádky, Montagova šéfa – tedy v tomto případě šéfkou. Vypustili jsme Fabera, který je sice podstatný, nicméně si myslím, že na něj se váže pár technických věcí – například mechanický ohař, který by tam nebyl dobrý. Ten Faber by mi přišel moc plochý a vůbec by se to strašně zkomplikovalo, bylo by tam mnoho odboček. Já jsem se snažil, aby to bylo co nejpřímochařejší, aby to fakt frčelo.

Viděl jste film, který podle Bradburyho natočil Francois Truffaut?

Viděl jsem ho a nelíbil se mi. Nelíbil se mi ten vztah Montag a Clarissy – měl jsem pocit, že se do sebe zamilovávají, a to si myslím, že prostě není. A taky je tam milostná scéna mezi Montagem a jeho manželkou, tak to si taky myslím, že to tak není, že jsou to naprosto odcizení lidé – samozřejmě mohou provozovat sex, ale jak tam byl provozovaný, tak to bylo moc vášnivý, a to tam nepatří.

Dopolední představení mají velké úskalí v tom, že je navštěvují žáci a studenti – většinou v „nebezpečném“ věku kolem patnácti let. Jak se vám hrálo před tímto publikem?

To je ale spíše otázka na herce... tady na Dádu (*Dáda Radová hrála Mildred - pozn. red.*)

Dáda Radová: Hrálo se nám tak, jak před rozjařeným patnáctiletým publikem. Bylo to trochu nepříjemné, i když jsme s tím počítali, že vzhledem k tomu času představení to tak bude. Cítili jsme takový ten neklid, ale je pravda, že v některých scénách se to uklidnilo. Zvlášť v druhé půlce už to bylo lepší, už jsme je snad trošičku získali.

Myslíte si, že jsou tito diváci schopni pochopit smysl vaší inscenace?

Těžko říct. Myslím, že jsou asi lidi, kteří by to pochopili i v tomhle věku. Za prvé jde o téma, to je náročné a za druhé i naše zpracování je dost náročné, není to nic polopatického, jdeme cestou spousty obrazů a metafor, což takhle mladí lidé těžko pochopí. Je to ale asi individuální, ale myslím, že tenhle věk není ještě dobrý pro tuto věc. Taky si myslím, že kdyby na představení byli třeba s rodiči, tak je to o něčem jiném. Oni se předvádějí před kamarády – čím dramatictější a dojemnější scéna, tím větší dělají bordel podle mě, protože tím dávají najevo, že je to nedojalo. Myslím, že to mohlo pochopit jen malé procento, jen třeba pětiprocentní výsek populace v tomhle věku. Ale na dnešní „dětské“ publikum si nestěžujeme. Myslím, že bylo vcelku přívětivé.

Hrajete jen pro domácí diváky, nebo jste s touto inscenací hostovali i jinde?

Jezdíme. Kromě toho, že jsme byli na krajské přehlídce, byli jsme v Kadani, například, tam jsme hráli dvakrát, pak jsme se ještě vrátili do Loun... Hlavně hrajeme divákům u nás doma. Je to zvláštní, ale za těch pár let se už se fakt vytvořila taková komunita lidí, kteří si to naše hraní pochvalují, potkáváme na našich představeních mnoho stejných tváří, což samozřejmě těší, pro které je to zajímavé právě těmi metaforami a tím, že to není tak názorné divadlo. Hrajeme tedy pro tu naši komunitu oddaných diváků...

- ss -

Divadlo Zdrhovadlo
Klášteřec nad Ohří
Ray Bradbury: 451
režie: Václav Polda

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

Devět herců divadla Zdrhovadlo z Klášterce nad Ohří předvedlo celkem zajímavé, téměř hodinové představení. Příběh z nedefinované budoucnosti, kde hasiči požáry nehasí, ale zakládají, aby spálili knihy i domy, ve kterých byly knihy ukryty. Hasič Neal Montag po setkání s mladičkou Clarissou začíná pochybovat o smysluplnosti své práce.

V představení byly zajímavé efekty, líbil se nám ten s mikrotenovou fólií. Dokázali jsme si představit zničení Montagova domu.

Formánek za 8.B ZŠ Benešova

Toto divadelní představení ve mně vyvolalo rozporuplné pocity. Což o to, zahráno bylo až na nějaké drobnosti celkem dobře, ale sci-fi námět, jehož příběh se odehrává v budoucnosti, mohl leckomu připadat složitý nebo divný. Pokud se děj odehrává v budoucnosti, nemůže autor námětu vědět, co bude, a to si myslím u některých lidí může být důvod, proč návštěvu představení zavrhnout. Celkový dojem je u mě kladný, protože hra i zpracování bylo zajímavé.

Jan Zima, 8.D

Dramaturgicky objevené. Lidstvo si skutečně zahrává s ohněm. Něco divadelně působivé (ohně), něco divadelně nesourodé (často projekce). P.S. Pozornost vnímání ztížena sezením na balkoně mezi pubescenty.

Dušan Zakopal

V průběhu inscenace mi šel mráz po zádech. Škoda, že konec se podle mě nepovedl. Jinak díky.

Jiří Pošepný

Teze v obrazech

Divadlo Zdrhovadlo z Klášterce nad Ohří si vzalo za základ pro svou inscenaci román Raye Bradburyho 451 stupňů Fahrenheita a připravilo ji v dramatinaci a režii Václava Poldy. V podstatě se drží základního příběhu, i když je okleštěn až na samou tezi. Je jasné, že se v postavě Montaga - v herecky kvalitním provedení Míry Nyklíčka - hraje o postupném uvědomování si sama sebe v zmanipulovaném světě.

Toto téma je ale poněkud oslabeno skutečností, že tento svět je zde příliš slabý, že velitelka hasičů není Montagovi partnerem - není mozkiem této společnosti a vědomým vykonavatelem moci (tak jako velitel v románu), ale jen jejím nástrojem. Stejně tak už samotný začátek příběhu je příliš lyrizován, než abychom si naplno uvědomovali nebezpečnost světa, z něhož se Montag díky několika setkáním s mladou dívkou Clarissou snaží vymanit, až posléze vlivem dalších okolností přestává být poslušným služebníkem režimu a uniká do společnosti vyvrhelů, jejichž vzpourou je to, že se učí nazpaměť

knihy, které si nemohou ponechat, protože je to nebezpečné.

I tento závěr v inscenaci je v podstatě tezí, plakátem. Vnímáme to tak proto, že v inscenaci nejsou budovány vztahy k okolnostem, tlaky situací... Celek je vybudován v obrazech, tu více, tu méně zdařilých (za ty zdařilé jmenujme například podpálení domu, v němž uhoří žena či obraz s údržbářem lidských těl). Abstraktnost obrazů a výše zmíněná lyrizace pak způsobují, že jako důležitější a závažnější problém se jeví být pálení knih, než nebezpečí, které spočívá v likvidaci pro nastolený režim nepohodlných lidí, kteří se nějak vymykají. Jako se například vymyká Clarissa, která umírá, a i když v inscenaci tato skutečnost poněkud vyšumí, je zřejmé, že byla zlikvidována.

Scénické řešení inscenace vesměs funguje, pouze v samotném závěru selhává, protože neumožňuje výraznou proměnu prostředí, v němž se Montag včleňuje mezi vyvrhle.

- ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císáře

Slova, slova, slova. Tímhle proslulým výkřikem z Hamleta by se možná daly charakterizovat obě inscenace souborů z Klášterce nad Ohří. Jestliže ovšem Divadelní společnosti KLAS by bylo prospělo, kdyby v inscenaci Haló! hledala zdivadelňující prostředky nonverbální, potom Divadlo Zdrhovadlo mělo vsadit především na slova a nebát se, že toto představení hlavně uslyšíme.

451 stupňů Fahrenheita Raye Bradburyho jsme před dávnými lety vnímali především jako obraz společnosti vyspělé civilizace, která svou skvostnou technikou likviduje svobodné myšlení. A důraz byl na slovu svoboda. Dnes slova této kdysi legendární science fiction z velké části přesně a adekvátně pojmenovávají stav trendů a tendencí naší dnešní společnosti, která buď už přijala některé podoby, o níž Bradburyho text hovoří, nebo se do nich střemhlav řítí; často a většinou s nadšením. Poslouchal jsem s překvapením až úžasem některé repliky dialogů i delší monologické pasáže a říkal jsem si, že tohle jako by napsal současný autor o konzumerismu, který proměňuje lidi v nemyslicí masu. A byl jsem vděčný klášterským amatérům, že tato slova nechávají zaznít z jeviště. Jenže

- nebudu zapírat - vadilo mně, že chtěli nonverbálně, tedy nikoliv slovy - vyjádřit cosi z té drtivé a drtící tíhy velkolepé techniky. Zdálo se mně to zcela zbytečné, protože to stejně ve svých podmínkách nemohou udělat s takovou sugestivitou, aby na diváky šla hrůza z toho, co tato technika dokáže udělat se společností, jak ji umí proměnit v dokonalou organizaci, která se stává nástrojem útlaču, ne-li přímo státního teroru. Ty bílé a černé závěsy jsou v nejlepším případě jenom dekoračním prvkem, jenž jinak nemá žádný význam a telestěna by musela být skutečně dokonalá stěna omračující svou velikostí.

To, co jsem viděl bylo pro mne jen snahou, sice upřímnou, ale zcela nedostatečnou. Zato když jsem poslouchal - zejména pana Nyklíčka, jenž věděl o čem mluví a pojmenovával značně naléhavě problémy své i společnosti, jíž se vzepřel - tak jsem si v duchu říkal: Čert vezmi všechny ty marné pokusy o jakési vizuální zprostředkování technické civilizace včetně požárů domů. Hlavní jsou slova, slova, slova o tom, jaká potopa konzumu se na nás valí a zároveň i o tom, že je pořád naděje, že právě slova jako výraz myšlení se mohou této vlně vzepřít.

Jsem vděčný Divadlu Zdrhovadlo, že tahle slova nechalo z jeviště zaznít, ale byl bych mu vděčný ještě daleko více, kdyby jim poskytlo maximální prostor, abych je uslyšel v plné intenzitě a nebyl rušen jakýmsi nedostatečnými vizuálními doplňky. Pro divadlo jistě platí pravidlo, že verbální a nonverbální prostředky tvoří význam a smysl zprávy, jež divadlo vysílá svým divákům. Ale bývají chvíle, kdy se vyplatí pravidla nějak narušit, zvláště když jedna tato složka k té druhé nic nepřidá. Dá se to říci ještě jinak: známe velké divadelní nedramatické útvary, v nichž velice významnou roli hrály audiovizuální prostředky: nedivadelního rázu (film, diaprojekce, fotografie atd. atd.). Na tomto základě vznikala prezentace subjektu jako subjektu lyrického, který divákům líčil stav své duše, své existenciální pocity z úpadku světa. Co takového cítím kdesi v pozadí této inscenace. Ale: skutečně jen a jen v pozadí: jinak jde o především a hlavně o příběh Neala Montaga, příběh, který se pohybuje mezi epikou a dramatičností. Takže ani tudy se ta pravidla narušit nedala a nedalo se proto ani vstoupit plnou vahou na půdu, z níž by vznikala syntéza tohoto typu.

Jan Císář

POKRAČOVÁNÍ NA STRANĚ č. 5

Nikdo už se nepozvrací

Rozhovor s Michalem Chalupným, režisérem představení Zabiják Joe

Proč jste vybrali Zabijáka?

Líbí se mi cool dramatika, i když to je už celé pasé. Vybral jsem jednu z prvních her, které byly jako cool drama napsané. Je tam velká nadsázka, je to vtipné. Jsem do té hry zamilovaný, hodně se mi líbí.

Už jste někdy něco podobného dělali?

Pro náš soubor je to první inscenace v tomhle žánru, ale před tím jsme hráli Mastrosimoneho Jako naprostý šílenci. To sice není cool dramatika, ale je to také hodně realistické a hodně vyostřené a vyhrocené. Ale ne až tak moc jako tohle.

Je to tvoje první režie, jak ses k tomu dostal?

Pro tu hru jsem se tak nadchl, že jsem to chtěl mít po svém. Nechtěl jsem být jen pěšák, chtěl jsem to udělat tak, jak to vidím já.

Jaké to bylo vést starší kolegy ze souboru? Nevzpírali se?

Dělalo se mi to dobře, doufám, že i hercům.

Hraješ a zároveň režíruješ. Jde to dohromady?

Původně jsme roli Chrise, kterou teď hrajou já, měli obsazenou holkou. Neměli jsme totiž žádného kluka, já nechtěl zároveň hrát a při tom i režírovat, tak jsme z postavy Chrise udělali dívčí roli. Potom ale nastaly nějaké komplikace a mně se, popravdě řečeno, ta role tak líbila, že když nastaly problémy, tak jsem do toho rád šel. Je to samozřejmě komplikovanější. Ale jak jsem

říkal, naskočil jsem do toho později. Teď už moc nerezíruru, představení je zaseté. Nedělal jsem to autoritativně sám, ostatní režiséři ze souboru mi hodně pomáhali, pak mě i kontrolovali, když jsem začal hrát. Zdaleka to není jen moje práce.

Jak to fungovalo s Chrisem - dívkou?

Dlouho jsme nad tím přemýšleli. Bylo to ale pak docela i pikantní, protože ve hře je naznačen incestní vztah, tak jsme to tam také naznačili. Ona byla taková opravdu slepice, drsná holka. Myslím, že i tak byla hra uvěřitelná, to, že ségry mohou mít takový vztah.

Představení končí v okamžiku, kdy Vicky oznámí Joeovi, že čeká miminko. Co by se podle tebe dělo dál?

To nevím. A jsem rád, že to nevím... Myslím si ale, že Vicky Joea nezastřelí. Zůstanou v tom domě a oba shnijou. Tenhle vztah nemůže mít hezký konec.

Vicky ve vaší inscenaci působila až velmi naivně, možná až lehce mentálně retardovaně. Byl to záměr?

Ale zároveň měla několik záblesků, kdy vidí o hodně víc, než všichni ostatní. A to se mi na té postavě líbí. Vicky je sice hodně jednoduchá, ale zároveň má v sobě něco mezi nebem a zemí.

Čekal jsem, jak vyřešíte scénu, kdy si Vicky svléká šaty. Pak se zhaslo...

Už na začátku jsme se rozhodli, že tahle scéna bude bez světla. Všichni ale máme strach, že se nezhasne, bojíme se, jestli tam náhodou něco nebude svítit někde po straně. Jednou se nám stalo, že do té tmy začal někdo fotit bleskem.

Kdo z rodiny Smithových je ti nejbližší?

Nejsympatičtější je mi Chris, proto ho taky rád hrajou. Vždycky se mi líbily svině, a největší svině je tam Sharla. Ta mi také přijde zajímavá.

A co Joe? Moc drsně nepůsobil...

Udělali jsme ho schválně takhle úlisného a ulízaného, chtěli jsme ukázat, že je to člověk z masa a kostí, který má i své slabiny. Ovšem jako jediný v tom umí chodit a vyzná se ve vraždění.

Jak na vašeho Zabijáka reagují diváci? V programu píšete, že jste se reakcí publika trochu obávali...

Většinou lidé říkají, bylo to dobré, ale nelíbí se mi způsob vyjadřování. Druhá polovina lidí to bere. Rozhodně to už s nikým neotřese třeba tak, že by se pozvracel. Lidé jsou zvyklí na všelicos.

Chystáš nějakou další vlastní režii?

Zatím ne, musel bych se do něčeho zas zamilovat tak jako do Zabijáka.

- wlk -

Bílinské divadelní minimum
Tracy Letts: Zabiják Joe
režie: Michal Chalupný

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

Kruťárna kruťácká. Velmi sugestivní herecké výkony i hudba. Líbilo se závěrečné hudební cirkusové entré! Že by úhel pohledu?

Dušan Zakopal

Ne vždy byl tah inscenace naplno. Vicky byla úžasná. Udržela svoji šarži po celou dobu. Dík.

Jiří Pošepný

Herci hráli, jak cítili autora hry. Vicky je dobrá.

Radvan Pácl

PŘEHLÍDKU SPONZORUJÍ:

Založeno 1879
LIMONÁDY, SODOVÁ VODA, LIMONÁDOVÉ SIRUPY
ZON
OCHRANĚNÁ ZNAČKA
Výroba nealkoholických nápojů a sirupů, spol. s r.o., Třebíč
V. Nezvala 34, 674 12 Třebíč, tel. 568 838 211, fax 568 840 092

VINOČKA
GANYMED

Místo černé grotesky moralita

Bílinské divadelní minimum z Bíliny se představilo s inscenací hry Tracyho Lettse *Zabiják Joe*. Je to groteskní černá komedie s detektivními prvky, která je řemeslně dobře napsaná, všechny postavy jsou výrazné a každá má své tajemství, které se odkrývá postupně a v předloze zůstává nedořečeno, což skýtá možnosti různého výkladu.

Základním problémem inscenace, kterou jsme včera viděli, je nepochopení žánru Lettsovy předlohy, jak o tom svědčí i články v programu ke hře. Hra rozhodně není cool dramatikou a je omylem hrát ji civilně jako moralitu o obecně krutém světě. Některé situace ve hře jsou pak nezduvodnitelné.

Pokud jde o interpretaci postav, můžeme přijmout Chrise (Michal Chalupný), který je veden v uvěřitelné poloze. Problém ale nastává v interpretaci Vicky (Kateřina Drábková) - je vyložena

jako v podstatě nevinná infantilní dívka, která ale poněkud nepochopitelně neprochází proměnou, když se díky Joeovi stává ženou. A nevinná být nemůže - vždyť vraždu maminky bere jako samozřejmost. Otec (Karel Jakoubek), který je ve hře posazen jako prázdný člověk zirájící jen na televizi, a tak jsou například zdůvodněny jeho apatické reakce, když se dozvídá o nevěře Sharly. V inscenaci jeho bezduchost a vyprázdněnost není nikterak zdůvodněna. Postava Sharly (Anna Šteflová) je proti původní předloze věkově trochu posunutá, ale v inscenaci se s touto skutečností už ve výkladu nepracuje. Joe (Jiří Schamberger) zpočátku působí svým typem poměrně jemně, ale tvrdáka v závěru hry pak zahraje.

Inscenace souboru z Bíliny sice jako celek drží pohromadě, ale především díky tomu, že jsou situace autorem dobře napsané. Vzhledem k mylnému žánrovému

uchopení však postrádá paradoxy, na nichž je předloha založena a v nichž je hloubka předlohy i její zábavnost. A tak především závěrečný paradox, že vlastně jediný, kdo se dokáže zachovat jako člověk, je zabiják Joe, ztrácí v této inscenaci svůj smysl.

- ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císaře

Tzv. cool dramatičtvice se v českém divadle poměrně slušně daří, neboť principiálně odpovídá tradicím českého činoherního divadla. Stojí na bázi zobrazení reálného prostředí, a tak na přímém odkazu k nějaké „mimodivadelní“ sociální skutečnosti, dále na reálných charakterech, které se dají vytvářet pomocí a prostřednictvím psychologické motivace. A koneckonců: drtivou většinou takto vzniká dramatická situace, jejíž nesnesitelnost je vtělena do konfliktu postav. Na tom nemůže změnit nic ani to, že na druhé straně tradice českého divadla jako chrámu vznešenosti, ušlechtilosti, poučení a povznesení se brání drsností, ošklivostí, špínou a hnusu, s nimiž cool dramatika pracuje; zejména syrovost a surovost řeči je leckdy velkou příčinou odmítání této dramatiky. Ale přenesou-li se tvůrci i diváci přes tyto vlastnosti, pak je šance pro to, aby vznikla solidní a seriózní inscenace, která by se dala nazvat moderním realismem. Potvrdilo to i Bílinské divadelní minimum svou inscenací „tragické komedie o ještě tragičtější rodině“ - *Zabijáka Joea* od Tracyho Lettse. Říkám-li moderní realismus, pak tím rozumím to, že zůstávají zachovány všechny ty tradiční rysy, o nichž jsem mluvil na začátku, ale zároveň se jim dostává modifikace, která odpovídá vývoji divadla od začátku 20. století do dneška. Sociální realita, která podmiňuje chování

a jednání postav, je v této inscenaci vizuálně charakterizována adekvátně několika patřičnými kusy nábytku a neméně patřičnými rekvizitami, špínou a nepořádkem. Je to všemi svými příznaky - přirozenými znaky, které odkazují k nějaké realitě - obydlí, v němž bydlí lidé jistě pokleslé kategorie. Ale nestaví se stěny, použije se od expresionismu, jenž v Evropě divadelní patřil k začátkům moderny, známý a hojně používaný černý horizont, jenž jako by použitý mobiliář a rekvizity vykrajoval ze skutečnosti a zdůrazňoval jejich ubohost, beznadějnost. Tohoto principu přímého odkazu k nějaké realitě, která ovšem je divadelně povýšena, je potom přímo exemplárně využito ve scéně svlékání a oblékání Vicky. Všechno je v ní velice skutečné, syrové, ale přitom z provedení, v němž není žádná vášeň, ale jen krutá věcnost Joea a bezradná bezmocnost Vicky, která jako by jen tušila, co se chystá, vzniká metonymický obraz zoufalství světa, do něž oba patří, zesílený ještě spodním prádlem, kterému věru chybí jakákoliv svůdnost. Jaká banalita - a jaká hrůza!

Metonymie - jako způsob tvorby básnického obrazu, jenž stojí na tom přímém věcném odkazu k realitě - je základním způsobem, z něhož vzniká v tradiční činohře obraznost. V této inscenaci bezpečně funguje a obhazuje tradiční princip činoherní výpovědi.

Vyjeví se zejména v postavě Vicky, jejíž mírná mentální retardovanost, která ovšem nepostrádá rysy krutosti, stvoří pevnou osu celého příběhu. Jistě - fabule je téměř detektivně-thrillerová - o jedné vraždě - ale příběh jako předvedení osudů lidí se odvíjí od této Vicky, která je všemi smýkána, lámána, stane se zálohou na vraždu - a přitom právě ona chladnokrevně, bez zaváhání svým jednáním rozhodne o osudu svých příbuzných. Opět: je to metonymický obraz člověka, jenž může svobodně jednat jenom tehdy, když zabíjí. V tomto duchu a na tomto základě se nese celá inscenace a všechny herecké výkony. Celistvý, komplexní příběh této inscenace je příběhem, jenž odkazuje nakonec k zoufalému a o to nemilosrdnějšímu zápasu o přežití za každou cenu. Velký český dramaturg a pedagog dramaturgie Fr. Götze napsal v roce 1937 v knize *Boje o český divadelní sloh*, že - necitují přesně ve slovech, ale po duchu ano - že český divadelní realismus a naturalismus nevyužil příležitosti, jež se mu nabízely pro rasantní a otevřený vhled do temných hlubin člověka i společnosti. O 70 let později se dá říci, že tato nevyužitá šance se proměňuje ve skutečnost v českém amatérském divadle. Sice s pomocí zahraniční cool dramatiky, leč se vši vážností moderního realismu i metonymické obraznosti.

Jan Císař

POKRAČOVÁNÍ NA STRANĚ č. 7

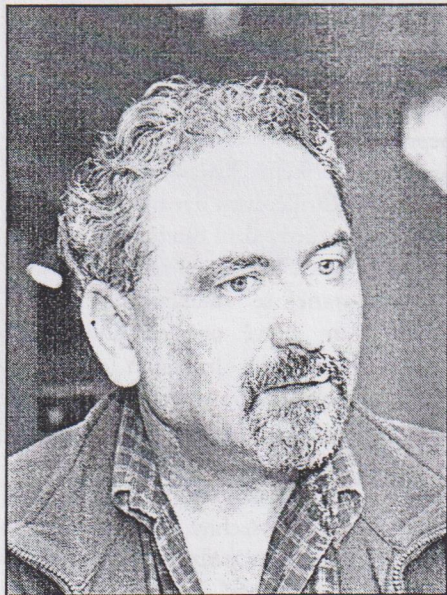
Když u Valeše nejsou tři čtyři mrtví, je to divný

Rozhovor s Ladislavem Valešem, režisérem hry Axela Hellsteniuse Elling a Kjell Bjarne aneb Chvála bláznovství

Z Klapý do Dobronína překonával cestu dlouhou 160 km každých 14 dní a zůstával na den, dva (ale i jinak). Protože jsou Zmatkaři Dobronína pracovití, šlo všechno nad poměry rychle a dobře. Hru nazkoušeli za tři až čtyři měsíce. Ladislav Valeš, režisér Rádobydivadla Klapý, se hostinsky ujal režie hry norského filmového scénáristy a dramatika Axela Hellsteniuse, kterou si vybrali v Dobroníně.

Jak jste se se Zmatkaři potkali?

My už se známe léta. S Františkem Kunstem jsme kamarádi a přátelé. Oni mi tento zajímavý titul nabídli sami. Mně se vždycky moc líbil, ale u nás v Klapý na něj nemám představitele. Tyhle herce já už znám za léta jejich působení a vím, co v nich je, tak jsem na nabídku kývnul. Hlavní představitelé – Petr Coufal a Vladimír Modl si tu hru vybrali sami, líbil se jim text a chtěli si to zkusit.

Hra je o dvou autistech – jak moc jste se zabývali problematikou autismu?

Poměrně dost. Vytáhl jsem si informace z internetu, sehnal jsem si publikace. Snažili jsme se, aby to bylo věrohodné, ale ono to tam je tak, že bychom si z toho mohli lehce dělat trošku blázný. Musíme to ale udržet v nějakém kontextu, měřítku a ukázat lidi, kteří mají v životě tento problém. Naši snahou bylo udržet to na té hraně mezi realitou a komikou.

O čem všem hra podle vás je?

Je o vztazích a o lidech. Skrze postižené lidi, my normální (tedy jak my si říkáme), nazíráme na svět trochu jinak. Laskavýma očima – aspoň mně to tak připadá. Oni

jsou bezelstní, zakletí ve svém problému a jednají tak, jak mohou jednat. My máme vždycky nějakou volbu, vždycky můžeme všechno radikálně změnit. Oni jednají podvědomě, což vychází z jejich nemoci, a nabízejí nám, právě tím, jací jsou, možnost sebezpoznání. Na Severu se k postiženým chovají úplně jinak. Tady jsme se dlouho snažili je ze společnosti vyloučit. I v té hře je to tak, že jim magistrát přidělí byt a jen jemně na ně dohlíží. Ten člověk, který tam za nimi chodí, je nijak neshazuje, ale snaží se jim pomoci. Na takovou věc tady teprve čekáme. Mě na té hře upoutalo i to, že autor je laskavý. My jsme se pouze snažili splnit to, co on chtěl. To neměla být žádná řachanda, měli jsme se jen pousmát a zamyslet se nad tím problémem po lidské stránce.

V programu píšete, že žádná zvířátka neutrpěla žádnou fyzickou ani psychickou újmu, ale že se to nedá říct o hercích a režisérovi... Jak probíhaly zkoušky?

Víte, tohle je náhradní verze. Původně tam kočky byly, byli to dětské protagonisté - chlapec a dívka - dokonce i mluvili. To jsme si tam připsali, chtěli jsme hru ozvláštňit. Zdálo se mi to příhodné. V Norsku je to dané přírodou a mystikou, pohádkami, tím, jak působí krajina, velké vzdálenosti – tam si lidé běžně povídají třeba se psem, což je dané samotou, polární září, kvůli které se třeba nedá usnout... člověka pak napadají různé věci. Snažil jsem se dodat hře nádech mystiky. Kočky v naší hře komentovaly dění v tom bytě. Polovina diváků to vzala, druhé polovině se to nelíbilo. Na přehlídce v Trésti to porota nevzala. Od té doby má naše hra dvě varianty.

Kdybyste měl příběh Ellinga a Kjella dovyprávět...

Oni nebudou žít ve dvou, ale jako taková zajímavá komunita s Reidun a děckem. Elling, ten chytřejší, který se snaží psát básně, vystoupí z anonymity a bude slavný. Slavný autista, který bude jezdit po světě.

Takže happy end?

Happy end. O Rádobydivadlu se vždycky říkalo, že dělá jen tragédie, když u Valeše nejsou tři čtyři mrtví, tak je to divný. Dneska se situace mění, poslední dobou mrtví ubývají. Kdybych tohle představení dělal před léty, tak by určitě Reidun zemřela u porodu, oni oba by skončili velice špatně, byla by to velká tragédie. Dobře, že jsem se od té doby poučil. Je to asi tím, že člověk stárne.

- luna -

DS Zmatkaři Dobronín
Axel Hellstenius: Elling a
Kjell Bjarne aneb Chvála
bláznovství
režie: Ladislav Valeš

CHATROOM

aneb co se o představení říká v cyberprostoru mezi foyer a šatnou

Inscenace, kde herec má chuť hrát o sobě, ale i se svým kolegou, prostě se všemi. A mě, diváka, to bavilo.

Radvan Pácl

Snad více tichého laskavého humoru než ukřižené až hysterické nervozity. Jinak hold oběma protagonistům.

Dušan Zakopal

Chvála bláznovství = chvála. Díky.

Jiří Pošepný

PŘEHLÍDKU (bohužel) NESPONZORUJÍ:

Microsoft, Ferrari, Toshiba, Jitex Písek, Zentiva, Dell, Jawa, Pharma GmbH, General Motors, Mittal, Viktor Kožený, Lesy České republiky, Lesy Slovenskej republiky, Poušť Alžíru, Česká spořitelna, 20th Century Fox, ČEZ, O2, H2O, H2SO4, Delvita, Zetor, Hyundai, BMW, Odeon, DEZA, a mnoho dalších...

Chvála herectví

Axel Hellstenius zdramatizoval román Pokrevní bratři, respektive vytvořil scénář k filmu s názvem Elling, který sklízel úspěchy na oscarovém nebi. U nás se dramatizace hraje pod názvem Elling a Kjell Bjarne aneb Chvála bláznovství, a tak ji také uvádějí Zmatkaři z Dobronína v pohostinské režii Ladislava Valeše.

Hra je o dvou autistech, kteří se touží zapojit do normálního života a stát se jeho součástí. Poznáváme je ve chvíli, kdy získávají svůj byt a za občasného dozoru kurátora se postupně učí postarat sami o sebe, vyjít z bytu a komunikovat s jinými lidmi, až se jim podaří dosáhnout svého cíle – Ellingovi publikují básně a Kjell se postará o těhotnou sousedku a

naváže s ní vztah. Druhá část názvu hry, Chvála bláznovství, pak odkazuje k tomu, že se zařazují do naší prázdné společnosti, zatímco jejich bláznivý svět byl vnitřně bohatší. V dramatizaci je vše nahlíženo z hlediska Ellingova vyprávění, je to viděno jeho očima, a tak je tento záměr čitelnější, než v inscenaci Zmatkařů. V té je bohužel vyprávění převážně vyškrtáno a objevuje se až při líčení schůze spisovatelů. Pokud ovšem jsme nuceni sledovat dění na scéně jako objektivní, je poněkud nesmyslné například vyobrazení číšníka na začátku druhé části inscenace. A tím, že chybí úhel pohledu, působí všechny situace, především v první polovině, jako stejně důležité a inscenace poněkud zdlouhavě. Protože ani

gagy, které předloha nabízí, se nedaří vždy vybudovat.

Výborní jsou ale představitelé obou titulních postav. Elling Petra Šaryka Coufala je spíše křehčím intelektuálem, zatímco Kjell Vladimíra Mátlů zaostalejším a pomalejším hromotlukem. Jsou nejen dobře typově obsazeni, ale jdou po smyslu svých postav, hrají ve vzájemném vztahu i ve vztahu k okolnímu světu.

Můžeme tedy jen litovat, že inscenace (především ve své první části) postrádá základní temporytmické uchopení a že její sdělení je změnou úhlu pohledu oslabeno.

- ex -

CO JSEM TO VLASTNĚ VIDĚL

pravidelný sloupek velmi nezávislého recenzenta Jana Císaře

Tak na konec druhého dne Divadelní Třebíče trochu optimismu. Hra Axella Hellsteniuse Elling a Kjell Bjarne aneb Chvála Bláznovství čerpá svůj námět a své téma z oblasti mentálních poruch, tedy ze sféry ne sice zrovna optimistické, ale v inscenaci Zmatkařů z Dobrotína platí především a hlavně ta druhá část titulku: Chvála bláznovství. Obě titulní postavy jsou sice jiné, liší se svým chováním od běžných společenských norem, ale jakmile tuto jinakost uchopíme jako zvláštní postoj k životu, pak je to cesta k tomu, aby se i tito lidé vřadili do vazeb lidského společenství. A prožili své chvíle štěstí. Když k tomu připočteme, že pánové Petr Šaryk Coufal a Vladimír Mátl jsou na jevišti přitažliví, milí a že jim František Kunst jako Frank v tomto duchu dobře sekunduje, pak je to opravdu příležitost pro tu trošku optimismu.

Jan Císař

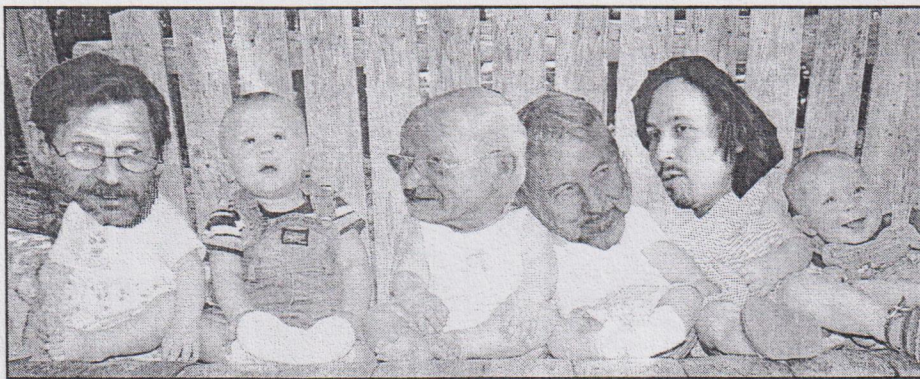
KUPTE SI KNIHY - NEŽ JE SPÁLÍ HASIČI!

Nudíte se na představení? Nekupujte si medvídku mývala, ale zamiřte rovnou do šatny, ke stánku s publikacemi, ve kterém si můžete zakoupit řadu poučných, moudrých, nebo aspoň hezky ilustrovaných knih. Kromě tradičních bestsellerů - jmenujme například generacemi divadelníků prověřenou trilogii divadelních kuchařek „Situace na paprice stokrát jinak“, „Dušení diváka rychle a levně“ a „Hrajeme pro diabetiky, neslaně a nemastně“, paperbackové vydání oblíbeného ostrého hororového thrilleru „Režie je umění“, či surrealisticky působnou divadelní publikaci „Císařova Divadelní jarmárka“ (příložená císařova pamětní CD deska umožňuje vyslechnout autentické a neopakovatelné autorovo podání vybraných hesel) - se v nabídce vyskytuje skutečný skvost: nové vydání bible výchovné dramatiky - „Cesta k divadelnímu tvaru s dětským kolektivem“ Miroslava Slavíka. Prvních deset šťastlivců, kteří si knihu koupí, získá zaručený návod, jak nepracovat s dětským kolektivem.

- plk, drb -

Porota končí. V malém sále budou jesle!

Možná jste si již včera všimli kočárků, které začaly zaplňovat prostory Národního domu. Bude jich přibývat. Dnes totiž propuká celostátní přehlídka Divadelní děti / Infantilní Třebíč, na kterou se z celé republiky sjíždějí nemluvnata, která byla počata na přehlídkách amatérského divadla.

Své kořeny se do Třebíče vydala hledat například malá Kačenka S. ze Sokolova. Její rodiče jí ukázali všechny temné kouty místního zákulisí, ve kterém se před lety poprvé potkali. Na otázku, jak se jí zde líbí, odpovídá stručně: „Brrr,

brrr, divadlo.“ „Blee, kašpáre!“; dodává malá účastnice Alžběta S. z Vysokého nad Jizerou, zavinutá v malé oponce. Na setkání dorazí také mnoho sirotek, kteří své rodiče neznají a přijeli je sem hledat.

Vzhledem k nečekanému babyboomu se odborná porota přehlídky Divadelní Třebíč rozhodla vyklidit prostor malého sálu a zrušila pravidelné diskusní semináře. Místo nich budou v tomto prostoru jesle. Prostor tak bude podle mínění řady amatérských teatrologů využit mnohem efektivněji.

- plk, drb -

DNES

Pátek 18.5.2007

10:00 - 12:25 DS Divná Bára Praha
/ režie: Jiří Benda - Jiří Benda: Příští zastávka Nanga Parbat

14:00 - 15:00 Seminář (Příští zastávka Nanga Parbat)

!!!POZOR - ZMĚNA ČASU!!!

15:00 - 16:50 Rádobydivadlo Klapý /
režie: Jaroslav Kodeš - Peter Shaffer:
Equus

18:00 - 19:00 Seminář (Equus)

19:30 - 21:00 Divadlo Bez střechy
Vyškov / režie: Ladislav Stýblo - Ch.
Marlowe, J.W. Goethe, L. Stýblo: Té
síly díl jsem já

22:00 - 23:00 Seminář (Té síly díl jsem já)

ZÍTRA

Sobota 19.5.2007

10:00 - 12:30 Šumavský ochotnický
spolek - ŠOS Prachatice / režie:
Jaromír Hruška - Carlo Goldoni:
Poprask na laguně aneb „Živí a
zdraví“

14:30 - 15:30 Seminář (Poprask na
laguně aneb „Živí a zdraví“)

15:30 - 17:00 DIVADLO (bez
záruky) PRAHA / režie: David Slížek
- Christo Bojčev: Titanic orchestra

19:00 - 20:00 Seminář (Titanic
orchestra)

20:00 - 21:30 Amatérský divadelní
spolek RiYo Praha / režie: Aleš Prstec
- Jean-Claude Grumberg: Nejspíš sníš

22:30 - 23:30 Seminář (Nejspíš sníš)

Zpravodaj XVI. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín / Divadelní Třebíč 2007. Redakce: Stanislava Štěpánková, Lucie Nálevková, Lenka Novotná, Radim Wolák, David Slížek. Fotografie: Ivo Mičkal. Vydává KVIZ - Kulturní, vzdělávací a informační zařízení Třebíč. Náklad 200 výtisků.